

बालिका भवन बालिका विद्यापीठ

शक्ति उत्थान आश्रम लखीसराय

विषय -संस्कृत दिनांक 11-1-2022

वर्ग-षष्ठ शिक्षक राजेश कुमार पाण्डेय

एन० सी० ई० आर० टी० पर आधारित

इसे पढ़कर समझ कर अपनी सीडब्ल्यू कॉपी में लिखिए।

इसी चैप्टर का ऑनलाइन क्लास में समझाया जाएगा।

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्					
							
(सा) बालिका पठति। (वह) बालिका पढ़ती है।	(ते) बालिके पठतः। (वे दो) बालिकाएँ पढ़ती हैं।	(ताः) बालिकाः पठन्ति। (वे सब) बालिकाएँ पढ़ती हैं।					
नपुंसकलिङ्ग							
एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्					
							
(तत्) फलम् पतति। (वह) फल गिरता है।	(ते) फले पततः। (वे दो) फल गिरते हैं।	(तानि) फलानि पतन्ति। (वे सब) फल गिरते हैं।					
(अकारान्त 'पुंल्लिङ्ग' शब्द रूपों की वचन-तालिका)							
('इकारान्त' पुंल्लिङ्ग शब्द रूपों की वचन-तालिका)							
शब्दः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	शब्दः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
बाल	बालः	बालौ	बालाः	मुनि	मुनिः	मुनी	मुनयः
छात्र	छात्रः	छात्रौ	छात्राः	हरि	हरिः	हरी	हरयः
नर/पुरुष	नरः/पुरुषः	नरौ/पुरुषौ	नराः/पुरुषाः	यति	यतिः	यती	यतयः
बालक	बालकः	बालकौ	बालकाः	गिरि	गिरिः	गिरी	गिरयः
अध्यापक	अध्यापकः	अध्यपकौ	अध्यापकाः	कपि	कपिः	कपी	कपयः
वृद्ध	वृद्धः	वृद्धौ	वृद्धाः	ओषधि	ओषधिः	ओषधी	ओषधयः
				असि	असिः	असी	असयः

('उकारान्त' पुल्लिङ्ग शब्द रूपों की वचन-तालिका)

शब्दः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
साधु	साधुः	साधू	साधवः
इन्दु	इन्दुः	इन्दू	इन्दवः
भानु	भानुः	भानू	भानवः
सिन्धु	सिन्धुः	सिन्धू	सिन्धवः
विधु	विधुः	विधू	विधवः
शिशु	शिशुः	शिशू	शिशवः
गुरु	गुरुः	गुरू	गुरवः
शत्रु	शत्रुः	शत्रू	शत्रवः
तरु	तरुः	तरू	तरवः

(आकारान्त 'स्त्रीलिङ्ग' शब्द रूपों की वचन-तालिका)

शब्दः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
बाला	बाला	बाले	बालाः
छात्रा	छात्रा	छात्रे	छात्राः
महिला	महिला	महिले	महिलाः
बालिका	बालिका	बालिके	बालिकाः
अध्यापिका	अध्यापिका	अध्यापिके	अध्यापिकाः
वृद्धा	वृद्धा	वृद्धे	वृद्धाः

('ईकारान्त' स्त्रीलिङ्ग शब्द रूपों की वचन-तालिका)

शब्दः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
नदी	नदी	नद्यौ	नद्यः
नारी	नारी	नार्यौ	नार्यः
जननी	जननी	जनन्यौ	जनन्यः
सखी	सखी	सख्यौ	सख्यः
पृथ्वी	पृथ्वी	पृथ्व्यौ	पृथ्व्यः
दासी	दासी	दास्यौ	दास्यः

(अकारान्त 'नपुंसकलिङ्ग' शब्द रूपों की वचन-तालिका)

शब्दः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
पत्र	पत्रम्	पत्रे	पत्राणि
फल	फलम्	फले	फलानि
चक्र	चक्रम्	चक्रे	चक्राणि
शस्त्र	शस्त्रम्	शस्त्रे	शस्त्राणि
रूपए	रूप्यकम्	रूप्यके	रूप्यकाणि
कमल	कमलम्	कमले	कमलानि

('सर्वनाम' शब्द रूपों की वचन तालिका)

सर्वनाम	लिङ्गम्	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
तत् (वह)	पुल्लिङ्ग	सः	तौ	ते
	स्त्रीलिङ्ग	सा	ते	ताः
	नपुंसकलिङ्ग	तत्	ते	तानि
एतद् (यह)	पुल्लिङ्ग	एषः	एतौ	एते
	स्त्रीलिङ्ग	एषा	एते	एताः
	नपुंसकलिङ्ग	एतद्	एते	एतानि
किम् (क्या)	पुल्लिङ्ग	कः	कौ	के
	स्त्रीलिङ्ग	का	के	काः
	नपुंसकलिङ्ग	किम्	के	कानि